

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Αγαπητέ Γιώργο

1. Ο Κυπριακός λαός δεν είναι ομοιογενής οντότητα, όπως ομοιογενής οντότητα δεν είναι κανένας λαός. Ο όρος “λαός” εκφράζει την κοινωνία των πολιτών σαν συλλογικότητα. Δηλαδή δεν υπάρχει Βρετανικός, Βελγικός, Αμερικάνικος κλπ. λαός επειδή υπάρχουν διάφορες γλώσσες ή θρησκείες;

Η ύπαρξη της κυπριακής συνείδησης δεν είναι θέμα συζήτησης. Υπάρχει. Μπορείς εύκολα να το διαπιστώσεις αν μιλήσεις με αρκετούς Κυπρίους (είτε ελληνόφωνους, είτε τουρκόφωνους). Η διαφορά μας είναι ότι εσύ Γιώργο μου αποδέχεσαι τη θρησκεία - γλώσσα σαν τα διαχωριστικά στοιχεία των κοινοτήτων στην Κύπρο (Τα στοιχεία δηλαδή που πολιτικοποίησε ο εθνικισμός στον 20ό αιώνα). Νομίζω όμως ότι οι ουσιαστικοί διαχωρισμοί πλέον είναι ιστορικοί - εμπειρικοί και οδηγούν σε 3 “πολιτικές - πολιτιστικές” ομάδες (ideal types): Ελληνοκεντρικούς - Κυπροκεντρικούς - Τουρκοκεντρικούς. Το σχόλιο σου για τη γλώσσα ήταν άτοπο. Οι αγρότες και οι προλετάριοι δεν μιλούσαν αγγλικά βεβαίως αλλά ούτε Ελληνικά ή Τούρκικα - μιλούσαν στην πλειοψηφία τους κυπριακά. Μια ελληνογενή γλώσσα (όπως υπάρχουν άπειρες σλαβογενείς, λατινογενείς κλπ), με επηρεασμούς από πολλές άλλες γλώσσες. Υπάρχουν ακόμα η. Τ/Κ εθνικιστές που μιλούν μόνο κυπριακά. Αυτή η γλώσσα πολεμήθηκε και από τους Έλληνες και από τους Τούρκους εθνικιστές. Η καταπίεση και η απαγόρευση της χρήσης αυτής της γλώσσας στο δημόσιο λόγο μέχρι σήμερα είναι ένας από τους βαθύτερους ψυχολογικούς μηχανισμούς εξουσίας που υπάρχουν στην Κύπρο. Έχει βέβαια και την ταξική του διάσταση το θέμα αλλά παραμένει και ένα ευρύτερο πρόβλημα δόμησης της ίδιας της εξουσίας στην καθημερινότητα.

Το ότι αυτό συνέβηκε και αλλού αυτό επιβεβαιώνει την καθολικότητα της “εθνικής αποικιοκρατίας”. Τα αγγλικά κατάντησαν να είναι η κοινή γλώσσα επικοινωνίας Ελληνοκυπρίων - Τουρκοκυπρίων των νεώτερων γενεών. Η έκφραση του “κοσμοπολιτισμού” δεν είναι τα αγγλικά. Όπως και τα Ελληνικά και τα Τούρκικα δεν ήταν “έκφραση πολιτισμού” όπως μας υποχρέωσαν να μάθουμε στο σχολείο. Ο κοσμοπολιτισμός είναι η ουσία της εμπειρίας της γέφυρας, της πολιτιστικής εμπειρίας της Κύπρου. Υπάρχουν τέτοια στοιχεία στην παραδοσιακή συμβίωση των Κυπρίων και ελπίζουμε να τα ξαναδούμε σε μια νέα μεταμοντέρνα γενιά που θα συντρίψει τα εθνικά τείχη. Δεν ξέρω αν το πρόβλημα είναι η ίδια η λέξη. Εγώ πάντως σαν αναρχικός τοπικιστής που διεκδικά την αξιοπρέπεια του χώρου του δεν θα ήθελα να ζω σε απομόνωση. Το όνειρο μου είναι να βιώσω τον εαυτό μου σαν Κυπραίό πολίτη του κόσμου (κοσμοπολίτη).

2. Γιώργο μου σηκώνει συζήτηση αν τα σημερινά ethnic κινήματα είναι η δεν είναι συνέχεια (αλλά αντεστραμμένα - κωμωδία όπως θάλεγε ο Μαρξ) των αυθεντικών κινήματων του '60. Στη Γιουγκοσλαβία η ιστορική συνέχεια μπορεί να μην είναι σαφής (επιμένω ωστόσο ότι ιστορικά έχουμε να κάνουμε με την αποσύνθεση του έθνους των νοτιοσλάβων), αλλά είναι σαφέστερη στην Αμερική (κινήματα μαύρων, κινήματα μειονοτήτων), στη Βρετανία (όπου γεννήθηκε ο όρος devolution). Το ότι η αποκέντρωση ντύθηκε με τους μανδύες του παρελθόντος (εθνικισμός) δεν πρέπει να μας τυφλώνει στις πιθανότητες εναλλακτικής προοπτικής - έστω και με τα ρεφορμιστικά όνειρα της “Ευρώπης των περιφερειών” των Πρασίνων ή του δημοτικισμού (municipalism) του Bookchin. Το ότι οι μεγάλες δυνάμεις και οι εθνικιστές εκμεταλεύονται την ανάγκη των ανθρώπων για αυτονομία, αυτοκυβέρνηση κλπ δεν σημαίνει ότι πρέπει να καταδικάσουμε συλλήβδην αυτά τα κινήματα. Αντίθετα πρέπει να δούμε τις προοπτικές τους για συνδυασμό της αποκέντρωσης με τον τοπικό πλουραλισμό (και αυτό νομίζω ότι εκφράζεται αυτή τη στιγμή στην κυπριακή συνείδηση). Η αποκέντρωση και η ομοσπονδοποίηση δεν είναι μόνο ένα σωσίβιο που ανακάλυψε η “νέα τάξη”. Είναι η πολιτική πρόταση του ελευθεριακού - αναρχικού κινήματος από τον 19ο αιώνα απέναντι στο

μοντέλο του έθνους -κράτους.

3. Είναι ανάγκη να δούμε τις ελευθεριακές προοπτικές που υπάρχουν στα σημερινά κινήματα και υποκουλτούρες. Μετά από 200 χρόνια του Επαναστατικού Κινήματος πρέπει να δούμε ποια θέματα είναι προϊόν της δράσης τους - σαν αυτόνομη διαλεκτική θέση / αντίθεση. Το αίτημα για ανεξαρτησία στην Κύπρο εμφανίστηκε στο Επαναστατικό Κίνημα από το 1920 - πολύ πριν το κυπριακό κράτος. Το ότι κάποιοι αστοί βολεύονται με την Ανεξαρτησία είναι αυτονόητο. Άλλοι βολεύονται με τη διπλή ένωση και άλλοι με τη διχοτόμηση - δυο κράτη. **Οι αντιπαραθέσεις στην πολιτική και πολιτιστική σφαίρα δεν συμπίπτουν αναγκαστικά με τις ταξικές συμμαχίες** (άσχετο αν στην Κυπριακή περίπτωση το ταξικά συνειδητό κομμάτι της εργατικής τάξης είναι επίσης ανεξαρτησιακό). Για να το πω απλά. Η **ανεξαρτησία** και η **ομοσπονδία** είναι θετικά αναγκαία στοιχεία για τη διεύρυνση της πολιτικής αυτοκυβέρνησης - άμεσης δημοκρατίας. Η **Κυπριακή συνείδηση / ταυτότητα είναι μια στάση πολιτιστικής αξιοπρέπειας**. (Τι σόϊ ελεύθεροι άνθρωποι θα μπορέσουν κάποτε να φτιάξουν μια ελευθεριακή κοινωνία, αν δεν μπορούν να σταθούν στα δικά τους πόδια με αξιοπρέπεια και γονατίζουν συνεχώς μπροστά στην Αθήνα και στην Άγκυρα); Είναι και θέμα πολιτιστικής υποδομής για συμβίωση και για λειτουργία της Κύπρου σαν γέφυρας ανάμεσα στην ανατολή και τη δύση.

“Κυπριακό εθνικό κράτος”... δεν νομίζω. Ελπίζω να μην οδηγηθεί η κατάσταση εκεί. Νομίζω ότι δυο έθνη μας δίδαξαν αρκετά. Τώρα προσωπικά Γιώργο μου δεν μπορώ να ξέρω που θα κινηθεί αυτό το ρεύμα της Κυπριακής συνείδησης αν βρεθεί υπό νέο αποικιακό καθεστώς. Η άποψη που εκφράζουμε στο περιοδικό είναι ότι η σημερινή **πολιτιστική (συμβίωση, αξιοπρέπεια) και πολιτική (ανεξαρτησία, δημοκρατία)** διάσταση της κυπριακής συνείδησης είναι ελπιδοφόρα γιατί μπορεί να λειτουργήσει σαν γέφυρα ανάμεσα στους “εθνικούς εχθρούς”. Από κει και πέρα δεν μπορείς να μην παρέμβεις στο εργατικό κίνημα επειδή οι εργάτες μπορεί να ψηφίσουν αύριο 5 μαλάκες. Η παρέμβαση αποκτά τη δικιά της διαχρονική λειτουργία - είτε αποκρυσταλλωμένη σε θεσμούς ελευθεριακούς είτε στη συλλογική μνήμη.

4. Ορθόν. Το θέμα πηγαίνει στην έλλειψη ταξικής ανάλυσης. Υπάρχουν 2 θέματα, α) Το ταξικό αναλύθηκε σε προηγούμενο κείμενο της ομάδας) “**Η Κύπρος, το εθνικό και ο εθνικισμός**”. β) Ταξική ανάλυση υπάρχει αλλά δεν είναι κυρίαρχη. Είναι σαφές ότι αυτό που θέλουμε να δείξουμε είναι ότι ένας από τους στόχους του εθνικισμού στην Κύπρο ήταν η διάσπαση του κοινού ταξικού κινήματος χριστιανών - μουσουλμάνων (βλ. **άρθρο για την ΕΟΚΑ**). Ουσιαστικά τα 4 κείμενα του αφιερώματος πραγματεύονται το καθένα μια κοινωνική σφαίρα σε μια ιστορική συνέχεια.

Μετά το θεωρητικό **κείμενο του Κιτρομηλίδη** έχουμε:

Πολιτική: Πως οι Άγγλοι / Αποικιοκρατία έθεσε τις βάσεις του σύγχρονου ορθολογικού ή συγκεντρωτικού κράτους μέσω του Ελληνικού εθνικισμού στην Κύπρο ο οποίος υπήρξε το χαϊδεμένο παιδί της Ευρωπαϊκής Αποικιοκρατίας. Οι Άγγλοι ενθάρρυναν τον ενωτισμό και προσλάμβαναν τους εθνικιστές στη διοίκηση τους. Το Ελληνικό και το Αγγλικό κράτος ανήκαν στο ίδιο σύστημα εξουσίας και η κυπριακή “ενωτική εθνικοφροσύνη” είχε “οικογενειακές” σχέσεις με την αποικιοκρατία. Ο “Ελληνισμός” ήταν πάντα μια ιδεολογία της άρχουσας τάξης - η οποία απέκτησε ηγεμονικό χαρακτήρα μετά το 1940. Ακόμα και με το Ανεξάρτητο Κράτος, η κυρίαρχη ιδεολογία της ελίτ είναι ο “ελληνισμός”. Η “κυπριακή συνείδηση” θεωρείται “ανατρεπτική”!!!

Κουλτούρα: Η διαδικασία μετατροπής των Κυπρίων σε βάρβαρους ιθαγενείς **με την καταπίεση της γλώσσας τους**. Μια διαδικασία που ξεκίνησαν οι Άγγλοι και ολοκλήρωσε ο Ελληνικός και Τούρκικος εθνικισμός. Η πιο σημαντική μορφή αντίστασης των Κυπρίων αυτόν τον αιώνα ήταν η διατήρηση της “ανοικτής τους γλώσσας”, σε αυτά τα πλαίσια.

Ταξικό: Ο Αγώνας της ΕΟΚΑ, μια αντιαποικιακή, φαινομενικά, κινητοποίηση της δεξιάς (καθώς ο Εθνικισμός αυτονομοποιείται από τον πνευματικό του πατέρα για λίγο - τους Άγγλους) η οποία όμως καταλήγει στην επίθεση ενάντια στο ταξικό κίνημα των εργατών και στην οικοδόμηση του εθνικιστικού κράτους μετά το '60 - ένα κράτος που κληρονομά τις βρετανικές δομές και τις “εμπλουτίζει” με τον αυταρχισμό της Ελληνικής φασιστικής δεξιάς.

Καθημερινότητα: Μέσα από τα αφιερώματα για την “Ιστορία που δεν γράφεται” και το τελευταίο κείμενο, γίνεται μια προσπάθεια ανάγνωσης των Ιστορικών αντιστάσεων που οδήγησαν στην ανάπτυξη του λαϊκού ρεύματος της κυπριακής συνείδησης - και γίνεται μια προσπάθεια ερμηνείας του με βάση τη διεθνή συγκυρία.

Τώρα Γιώργο μου, αν όλα αυτά (η προσπάθεια κατανόησης της συγκρότησης της εξουσίας στην κοινωνία μας και των ιστορικών μορφών αντίστασης), είναι επαναστατικά η συμπίεση με τις τάσεις του διεθνούς συστήματος, είναι νομίζω θέμα γνώμης. Εμείς προσπαθούμε να παρέμβουμε και να κατανοήσουμε τις δυναμικές της κοινωνίας μας. Έχεις δίκιο ότι πρέπει να μελετήσουμε και τις διεθνείς τάσεις. Αλλά νομίζουμε ότι οι ιστορικές εξελίξεις είναι διαλεκτικές. Με τον ίδιο τρόπο που το ιστορικό εργατικό κίνημα ταυτίστηκε με τη διαλεκτική άρνηση του νέου συστήματος (του καπιταλισμού) η οποία σάρωσε βασιλιάδες, φεουδάρχες, θρησκείες κλπ. και προσπάθησε, μετά, να συγκροτήσει τη δικιά του διαλεκτική υπέρβαση του νέου συστήματος - το ίδιο θα μπορούσε να πει κανείς για τις νέες τάσεις”. Η ενοποίηση του πλανήτη, η αποδοχή του πλουραλισμού (αν είναι μέσα στις προοπτικές της ιστορικής διαλεκτικής του συστήματος) πρέπει να ενισχυθούν και να αποκτήσουν μια επαναστατική δυναμική για υπέρβαση των νέων δομών εξουσίας που προσπαθούν να νομιμοποιηθούν. Ίσως, δεν ξέρω, να διαφωνούμε και στο ποιος δημιουργεί τελικά την Ιστορία. Ναι, τα συστήματα σαν άορατοι ιστοί φτιάχνουν το δίκτυ μέσα στο οποίο ζούμε - αλλά ιδιαίτερα σήμερα, μετά από 200 χρόνια Επαναστατικών κινήσεων, ένα μέρος τουλάχιστον της Ιστορίας, το δημιουργούν τα κοινωνικά κινήματα των ανθρώπων. Ναι, η μορφή της ενοποίησης του πλανήτη δεν είναι αυτή που ονειρεύτηκαν οι διεθνιστές, οι κοσμοπολίτες, οι ειρηνιστές του παρελθόντος. Αλλά αν καταφέρουμε να αποκλείσουμε τους πολέμους των κρατών και υπερβούμε τα έθνη (άσχετο αν θα έχουμε άλλες μορφές εξουσίας να αντιμετωπίσουμε) θα είναι η ολοκλήρωση ενός “σχεδίου” - η συγκρότηση θεσμών και αξιών ελευθερίας και ανθρωπισμού - ουμανισμού (όπως τέτοιο ήταν και το ξεπέρασμα της φεουδαρχίας για τον Κροπότκιν όταν έγραφε για τη γαλλική επανάσταση).

Είναι αναγκαίο να καταλάβουμε “τι μας ενώνει” αλλά είναι επίσης αναγκαίο να κατανοήσουμε την διαφορετικότητα μας - σαν άτομα, σαν ομάδες, σαν κοινωνίες. Όχι για να χωριστούμε σε εχθρούς αλλά για να σεβαστούμε ο ένας τον άλλο. Σε μια προλεταριακή σύγκρουση θα βρεθούμε στο ίδιο χαράκωμα. Η εξουσία όμως δεν είναι μόνο ο καπιταλισμός και το κράτος. Ίσως να διαφωνούμε και στη λειτουργία της Επανάστασης. Για μένα η Επανάσταση είναι ένα άλμα στην εξέλιξη του ανθρώπου προς την ελευθερία. Και η ελευθερία δεν είναι μόνο κοινωνική αλλά και υπαρξιακή κατάσταση. Οι Επαναστάσεις και οι κοινωνικές συγκρούσεις είναι απαραίτητες για τη ρήξη με την εξουσία (ή και τη συνειδητοποίηση της ηδονής της ελευθερίας) αλλά οι μεγαλειώδεις συγκρούσεις δεν μπορούν να γεννήσουν σε μια νύχτα ελεύθερες κοινωνίες. Οι Επαναστάσεις πρέπει να αφομοιωθούν από την κοινωνία και να γίνουν υπαρξιακό βίωμα. Με αυτή την έννοια νομίζω ότι θα μπορούσαμε να μιλήσουμε και για Επανάσταση “μακράς διάρκειας” που ξεκίνησε από τη Γαλλική και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Μια “Επανάσταση” που δημιούργησε το δικό της αυτόνομο πόλο/θέση/αντίθεση στη διαλεκτική πορεία του παγκόσμιου συστήματος. Και αυτή η επανάσταση απλώνεται σήμερα σε όλο το σύστημα - στην οικονομική, την πολιτική, την πολιτιστική και τη σφαίρα της Καθημερινότητας.

Ανδρέας

Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Τραίνο στην πόλη - Τεύχος 11, Δεκαετία 1990-1999, 1994, Λεμεσός, Κυπριακή Συνείδηση

Last
update:
2025/04/20 19:47 el:magazines:traino:no_11:dialogos2 https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:traino:no_11:dialogos2&rev=1598780857

From:
<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:traino:no_11:dialogos2&rev=1598780857

Last update: **2025/04/20 19:47**

